

Kronika

Slavističnega društva Slovenije

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Izdaja Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
Izdajatelj je lastnik glasila.

List za člane društva

Ur. Miran Hladnik

Ljubljana, 1. 10. 2005

Letnik 9, št. 57

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika57.doc](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika57.doc)

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika57.pdf](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika57.pdf)

ISSN 1854-1216 (tisk); ISSN 1854-1224 (el. verzija)

Člani Slavističnega društva prejemaajo glasilo Kronika brezplačno. Izdelek se ne prodaja. Naklada tokratne številke Kronike Slavističnega društva Slovenije je 1250 izvodov.

S sloven!%&” «#ino (sic!) nimam težav

V 56. številki *Kronike* Slavističnega društva Slovenije, ki ste jo danes dobili po pošti, se je ravno na straneh z informacijami o lendavskem kongresu 6.–8. oktobra iz nerazumljivih razlogov zgodil štrajk č-jev. V pdf- in doc-verziji na zaslonu jih vidimo (<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika56.pdf>), v tiskani verziji pa je na straneh 180–83 na mestu č-jev praznina. Zato nazaj k *bohorizhizi*? — *miran*

Miran, gledali smo, gledal sem, da nismo opazili ... Za nazaj ne morem narediti nič, za naprej pa morava nekaj reči, najbolje da teh fontov, ki so bili uporabljeni za to tabelo, ne uporabljate več, ker ali niso pravilo predelani v slovensko varianto, je uporabljena druga kodna tabela, različen operacijski sistem itd. Edini zanesljivi fonti so Type 1, a bi lahko pri prelomu uporabljali le te? — *Dare [Mikuž]* (Davorin.Mikuz@birografikabori.si), 8. sept. 2005

Spo*stovani gospod predsednik SDS! Tiskarski *skrat si je zares duhovito privo*s*cil 56. *stevilko *Kronike* Slavisti*cnega dru*stva Slovenije, ko je opustiv*si *c-je na straneh 180-183 samemu vrhu SDS pri*sepnil vzdih: Zato nazaj k *bohorizhizi*? Na ta vzdih bi se sicer mirno navezala *se dilema: Ali so ljudje premalo popolni za stroje ali so stroji premalo popolni za ljudi? Le da se v zvezi s trikotnikom med *bohori*cico*, *metel*cico* in *gajico* (oziroma *husico*) velja mimogrede zadr*zati *se pri *crkarski pravdi iz leta 1833. Vse ka*ze, da je pre*sernoslovje v svoji zazrtosti v Primicovo Juljo povsem prezrlo, da je Sonetni venec doktorja Pre*zirja iz*sel tudi okroglih 25 let po Kopitarjevi in okroglih 250 let po Bohori*cevi slovnici. *Se ve*c: re*sitev ena*be $M = 3y$, kjer pomeni M Magistrale in y *stevilo njegovih verzov, se da v obliki zmno*zka $M = 3.14$ razumeti za namig na 314 let, ki so pretekla od rojstva Adama Bohori*ca (okrog) leta 1520 do izida Sonetnega venca leta 1834! — *Vlado [Nartnik]* (Vlado@zrc-sazu.si) 8. sept. 2005

Slovlitov poštni strežnik se je nenadoma uprl sporočilom s šumevci v naslovu. Poročam, ko nam ga uspe ukrotiti. — *miran*

Ljudje

Članarino je plačala **Slavica Šumatič**, ki pa je v seznamu članov ne najdem, ker je imela pred poroko verjetno drugačen priimek. Na pomoč, da bomo vedeli, kam pošiljati *Kroniko*. **Natalija Režun** pa naj preveri, če ni članarine za 2005 slučajno poravnala dvakrat.

Še k članarini. V mariborskem slavističnem društvu v opazni količini poravnajo članarino svojim slavistom šole. Mogoče bi bilo smiselno priporočiti tudi slavistom v drugih regijah, naj prepričajo svoje ravnatelje v smiselnost takega plačila. Čeprav

je po svetu članarina strošek, ki ga iz zavesti strokovne pripadnosti jemljejo na svoja ramena posamezniki.

Jana Vackova v časopisu *Obrys kmen* (26/2005, 2) z veliko naklonjenostjo poroča o prevodu pesmi Edvarda Kocbeka v češčino, izpod peresa prevajalca in urednika **Ivana Dorovskega**.

Nina A. Lenček je vesela zapisov, ki so jih v spomin njenega očeta **Rada Lenčka** v *Slovlit* in *Kroniko* zapisali **Marija Mitrović**, **Zoltan Jan**, **David Stermole** in **Breda Pogorelec**. Kroparski poštni žig na mojem pismu jo je spomnil, kako je v otroških letih z očetom tam obiskala dr. Jožo Lovrenčiča. — *miran*

Matjaž Zaplotnik sporoča, da je 29. 8. 2005 umrl **Mihael Kuzmič**. Leta 2000 je obranil disertacijo *Slovenski izseljenci v Betlehemu, PA, ZDA, v letih 1893–1924: Naselitev ter njihove zgodovinsko socialne, politične, literarne in verske dejavnosti*, spomnimo pa se ga tudi s simpozija o slovenskem romanu leta 2003.

Dopolnilo informaciji iz prejšnje številke *Kronike*: Doprnski kip **Marji Boršnikovi** naj bi postavili na slavistično-slovenističnem hodniku Filozofske fakultete v Ljubljani.

Prebrali smo, da je visoko mesto pri vladi (v. d. direktorata za srednje šolstvo) zasedel sošolec **Janez Mežan**. Da bi bil z našim delom na tekočem, smo mu začeli pošiljati *Slovlit* in *Kroniko* in ga povabili med člane Slavističnega društva Slovenije. — *miran*

Richard

Richard Tomback (kaunas4@rcn.com) je iz Brooklyna v New Yorku in bi se rad naučil brati slovensko. Ker v ZDA ne najde pravih pripomočkov, bi rad koga, ki bi mu svetoval in poslal primerno literaturo, slovnico, slovar, preproste zgodbe. Dal sem mu že nakaj naslovov (Center za slovenščino, adresar slovenskih knjigarn), vendar mi je danes telefoniral in se potožil, da od nikoder ni bilo odziva. Ali je med 600 slovlitovci kakšna dobra duša, ki bi pomagala zavzetemu samouku? — *miran*, 19. sept. 2005

V skrajnem primeru se bomo zatekli pod okrilje Cerkve. V New Yorku vodijo neko župnijo frančiškani. Naslova ne bo težko najti, ko pa bo vzpostavljen stik, bo šlo. A smo nekakšno lektorsko mesto tam nekje zapravili? — **Zoltan Jan** (Zoltan.Jan@siol.net), 19. sept. 2005

Res je: "The well-known Franciscan Father Martin Krizolog runs the Slovenian church of St. Cyril in East Village." (<http://slonews.sta.si/index.php?id=1&s=1>) — *Mojca Luštrek* (mojca@rfr.si), 19. sept. 2005

Miran, naj se Richard obrne na Slovenski konzulat v New Yorku, saj ga bodo znali napotiti na kakšno od slovenskih organizacij (najbrž tudi predlagano cerkveno) in kakšnega učitelja v njegovi bližini. S Centra za slovenščino mu je sicer že odgovorila **Mojca Stritar**, ponudimo mu lahko naše učbenike – če je začetnik, ABC, 123 ... gremo, ki ima navodila tudi v angleščini, če pa slovensko že dobro zna, je od poletja na voljo *Jezikovod* z mnogimi aktualnimi besedili in nalogami. Pripravljamo tudi program *Slovenščina na daljavo*, ki bo v bližnji prihodnosti koristen v takih primerih. Slovenskega lektorata, ki je bil organiziran preko Fulbrightovega programa, pa na Kolumbijski univerzi resnično že od leta 1990 ni, prizadevanja za ponovno vzpostavitev v letih 1998 in 1999 so bila žal neuspešna, po smrti prof. Lenčka pa smo letos začeli z novimi pogovori s pomočjo slovenskega konzulata v New Yorku in takšni mednarodni pogovori ponavadi kar trajajo. — *Mojca Nidorfer Šiškovič* (Mojca.Nidorfer@ff.uni-lj.si), 20. sept. 2005

Nisem slavistka, sem pa "dobra duša", ki spoštuje zavzete duše ..:) Če želi, se lahko obrne name. — *Vesna Velkoverh-Bukilica* (vesna.velkoverh-bukilica@guest.arnes.si), 19. sept. 2005

Richarda vljudno vabim, naj se vpiše v 8-tedenski intenzivni začetniški tečaj slovenščine, ki ga bialno organizira Department of Slavic Languages and Literatures v Bloomingtonu (Indiana University). Vsako poletje se približno 200 študentov udeleži poletnih šol slovanskih, vzhodnoevropskih in azijskih jezikov, in to v programu, imenovanem SWSEEL (Summer Workshop in Slavic, East European and Central Asian Languages), ki sicer ponuja okoli 18 različnih jezikovnih tečajev. Tečaj slovenščine, ki naj bi ga naslednje leto znova vodila podpisana, bo v Bloomingtonu od junija do avgusta 2006. V Bloomingtonu poučujem od leta 2000 in rečem lahko, da se šole udeležujejo ambiciozni in zavzeti študenti, ki učenje najpogosteje nadaljujejo v Sloveniji. Več informacij o programu (in štipendijah) je na <http://www.indiana.edu/~iuslavic/swseel/index.shtml>. Lahko mi seveda tudi piše (na alenka.zbogar@guest.arnes.si), z veseljem mu bom pomagala! — *Alenka Žbogar*, 20. sept. 2005

Vabila, razpisi, pozivi, prireditve, dogodki – pozor, nekateri so že mimo!

Nekje daleč za devetimi gorami in vodami se zanimajo za mladega in energičnega bohemista in polonista (s filološkim oz. humanističnim doktoratom povrhu) in mu

obljublajo med in mleko. Če je kakšen tak med vami, dragi slovlitovci, ali če kakšnega takega poznate, me obvestite, pa mu na uho povem še kaj več. — *miran*

Vabimo vas na brezplačne tečaje iskanja po elektronskih informacijskih virih. Tečaj Uvod v iskanje po el. inf. virih bo v sredo, 14. septembra od 10. do 13. ure. [že mimo, op. ur.] Tečaj Osnove iskanja po internetu bo v ponedeljek, 19. septembra od 10. do 13. ure. [tudi mimo, op. ur.] Tečaj Znanstvene bibliografije in citatni indeksi bo v četrtek, 22. septembra od 10. do 13 ure. [že mimo, op. ur.] Tečaj Elektronski časopisi bo v petek, 14. oktobra od 10. do 13 ure. Na tečaju predstavimo naročniške servise z elektronskimi časopisi in tudi, kako najti prosto dostopne naslove. Na praktičnih primerih pokažemo, kako ugotovimo, kateri naslovi so dostopni v Sloveniji. V nadaljevanju pokažemo uporabo servisa, kako ugotovimo, pri katerih naslovih imamo dostop do besedil člankov, predstavimo različne možnosti iskanja – po besedilu, vsebinskih oznakah itn., značilnosti različnih formatov besedila člankov, prikaz in pošiljanje besedil po elektronski pošti. Na tečaju udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj.

Tečaj Iskanje knjig bo v petek, 25. novembra od 10. do 13. ure. Na tečaju predstavimo obseg in značilnosti različnih informacijskih virov za iskanje knjig. Na praktičnih primerih pokažemo, kako poteka iskanje po virih. Predstavimo naslednje skupine informacijskih virov: knjigotrske kataloge, kataloge knjižnic, nacionalne bibliografije, knjigarne na internetu ter servise elektronskih knjig. Tečaj sklenemo s praktičnim prikazom možnih poti do knjig: v slovenskih knjižnicah ali preko medbibliotečne izposoje. Na tečaju udeleženci opravijo tudi nekaj praktičnih vaj. Tečaji bodo potekali v računalniški učilnici NUK (klet). Prijave sprejemamo na elektronski naslov referalni-center@nuk.uni-lj.si. — *Nataša Kodrič* (natasa.kodric@nuk.uni-lj.si), 30. avgust 2005

Vabimo vas na 3. mednarodni komparativistični kolokvij, ki ga v okviru 20. mednarodnega literarnega festivala Vilenica 2005 organizira Slovensko društvo za primerjalno književnost v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev in Inštitutom za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU. Kolokvij bosta vodila **Marko Juvan** in **Jelka Kernev Štrajn**. Tema letošnjih referatov in diskusij (govorili bodo štirje tuji in devet domačih literarnih znanstvenikov in pisateljev) je Teoretsko-literarni hibridi: O dialogu literature in teorije. Kolokvij bo v Poročni dvorani pri hotelu Maestoso v Lipici, in sicer v četrtek, 8. septembra 2005, od 15.00 do 18.10, in petek, 9. septembra, od 9.30 do 12.30. Program in povzetke v slovenščini in angleščini si lahko ogledate na naši spletni strani: <http://www.zrc-sazu.si/sdpk/SDPKdruštvo/Vilenica2005.htm>. — *Marijan Dovič* (Marijan.Dovic@zrc-sazu.si), 1. sept. 2005 preko *Matjaža Zaplotnika* (matjaz.zaplotnik@siol.net)

Cmepius, Urad vlade za informiranje in Center Evropa vas vljudno vabijo na Evropsko sredo z naslovom Jeziki – zakladnica Evrope, ki bo 7. septembra ob 16. uri potekala v Avditoriju Centra Evropa na Dalmatinovi 4 v Ljubljani. "Evropa

prihodnosti bo tako kot zdaj in v preteklosti Evropa jezikovne raznolikosti. Prav v tem se skriva velika moč Evrope. V Evropi bi morali vsakomur omogočiti, da se uči jezike vse življenje. Vsak si zasluži priložnost, da izrabí kulturne in gospodarske prednosti, ki jih ponujajo jezikovne spretnosti. Učenje jezikov pomaga tudi razvijati strpnost in razumevati ljudi iz različnih jezikovnih in kulturnih okolij." (Viviane Reding, nekdanja evropska komisarka za izobraževanje in kulturo) Tokratna Evropska sreda bo namenjena predstavitvi jezikovnih aktivnosti v programu Socrates, vključno s pobudo Evropsko jezikovno priznanje in jezikovnih aktivnosti v programu Leonardo da Vinci (projekti jezikovnih znanj in spretnosti ter projekti mobilnosti za mentorje jezika stroke). Aktivnosti bosta predstavili Eva Jurman (Socrates) in Marja Medved (Leonardo da Vinci) s Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja. Udeležba na dogodku je brezplačna vendar vas prosimo, da svojo prisotnost potrdite na info@center-evropa.si — **Zoltan Jan** (Zoltan.Jan@siol.net), 2. sept. 2005

Vabimo Vas na seminar z naslovom Vzgoja za strpnost in sprejemanje drugačnosti preko mladinske književnosti, ki bo potekal 16. in 17. septembra 2005 v Postojni. Ciljna skupina: učitelji in učiteljice v osnovnih in srednjih šolah. Cilj: Namen programa je učitelje in učiteljice seznaniti z možnostmi vzgoje k strpnosti in sprejemanju drugačnosti preko branja mladinskih književnih del. Pri tem prvi korak pomeni že sprejemanje drugačnosti književnih del. Seminar bo ponudil nekaj teoretičnih izhodišč, tako z literarnodidaktičnega kakor tudi s psihološkega vidika. Sledila bo besedilna analiza nekaterih mladinskih del, ki tematizirajo drugačnost, bodisi kot tujstvo, kot občutek manjvrednosti zaradi videza, zaradi socialne pripadnosti, bolezni itd. Cilj programa je učiteljem in učiteljicam prikazati, kako lahko učenci in učenke z branjem literarnih del, njihovo analizo in diskusijo o njih razvijajo strpnost in sprejemanje drugačnosti. Teme in predavatelj: **Neva Šlibar**, Vzgoja k strpnosti – literarna didaktika tujosti in drugačnosti, **Werner Wintersteiner**, Literatura in vzgoja k miru; **Milena Blažič**, **Vesna Kondrič Horvat**, **Saša Jazbec**, Besedilne analize konkretnih literarnih del; **Nataša Bucik**, Psihološki vidiki vzgoje k strpnosti in sprejemanju drugačnosti preko književnosti.

Program traja 16 ur in je ovrednoten z 1 točko za napredovanje. Natančnejši urnik in program seminarja boste prejeli teden dni pred začetkom, gradivo pa na seminarju. Obveznosti: aktivno sodelovanje pri seminarju in skupna priprava gradiv za pouk. Opombe: Priporočamo, da udeleženci/udeleženke preberejo kakšno delo otroške ali mladinske literature na temo drugačnosti. Program je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada in je za udeležence brezplačen. Prijavnico, ki jo zaprosite na cpi@ff.uni-lj.si, nam, prosimo, izpolnjeno vrnite najkasneje do 9. 9. 2005, na naslov Center za pedagoško izobraževanje, Filozofska fakulteta (kontaktna oseba ursa.gruden@ff.uni-lj.si). — **Mihaela Hojker** (Mihaela.Hojker@ff.uni-lj.si), 6. sept. 2005

Vljudno Vas vabimo na celodnevno izobraževalno ekskurzijo v Kanalsko dolino v sklopu Zablatnikovega dneva 2005. Ekskurzija bo v soboto, 24. septembra 2005.

7.45: Odhod z avtobusom iz Celovca (zbirališče: Mohorjeva, 10.-Oktoberstr. 25). Avtobus pelje iz Dobrle vasi preko Celovca in Roža – po dogovoru je med potjo možno vstopiti v avtobus. 9.30: Prihod v Kanalsko dolino. Sprejem v Občinskem kulturnem centru na Trbižu (ulica Stazione 1). 10.00: Posvet: Slovenski jezik in kultura v Kanalski dolini; pozdrav **Franca Baritussia**, župana občine Trbiž, pozdrav in predstavitev Urada za jezikovne skupnosti in mednarodne odnose v občini Trbiž, odbornica za kulturo **Nadia Campana**, **Rudi Bartaloth**, predstavitev delovanja Slovenskega kulturnega središča Planika; predstavitev Glasbene šole Tomaža Holmarja; predstavitev novega dokumentacijsko informacijskega centra SKS Planika; raziskovalni tabori v Kanalski dolini; prikaz krajšega amaterskega filma. **Nataša Komac**, **Peter Rustia**, **Tanja Šturm**: Pouk slovenščine v Kanalski dolini – Zasebni pouk pri SKS Planika in izkušnje v javnem šolstvu Dr. Rafko Dolhar: Kulturna zgodovina Kanalske doline. Predstavitev publikacij o Kanalski dolini; **Igor Jelen**: Geografske značilnosti Kanalske doline, **Kristina Chersi**: Arhitekturne posebnosti v Kanalski dolini, **Peter Gerdol**: Letni in zimski turizem v Kanalski dolini s posebnim poudarkom na Višarjah. — 13.00: Kosilo — 15.00–18.00: Ogled kulturnih znamenitosti Kanalske doline. Ogled cerkve v Žabnicah v spremstvu msgr. Dionizija Mateucica – župnik v Žabnicah in na Sv. Višarjah, ogled Beneške palače v Naborjetu, obisk groba Jurija Prešerna v Ovčji vasi. V Celovec se vrnemo ob 20. uri. Cene: prevoz eur 18, kosilo eur 15, ogled Beneške palače eur 2. Posvet je odprt za vse in se ga lahko tudi samostojno udeležite — **Milka Olip**, **Martina Piko-Rustia**, (institut.urban.jamnik@ethno.at), 6. sept. 2005

V dneh 14. in 15. maja 2005 je bila na slavistiki Univerze v Bielsku-Biali izvedena 2. prevajalska delavnica za študente slovenščine in češčine. Podobna delavnica je bila, sicer v manjšem obsegu, organizirana že februarja lani. Delavnice se je udeležilo 30 študentov, od tega 25 slovenistov z lektoratov slovenskega jezika v Bielsku-Biali, Katovicah, Lodžu in Varšavi ter 5 bohemistov z Univerze v Bielsku-Biali. Delavnico sta organizirali dr. **Agnieszka Będkowska-Kopczyk** (kot mentorica Slavističnega znanstvenega krožka na ATH) in **Tatjana Jamnik** (kot predstavnica Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, dalje CSDTJ). Pri izvedbi delavnice sta pomagali študentki slovenščine na ATH, **Joanna Kurnik** in **Maria Kamińska**. V zadnjem trenutku sta vodstvo delavnice na svoja ramena prevzela dr. **Michał Kopczyk** in Tatjana Jamnik.

Vsebinsko zasnovano delavnico je oblikovala dr. Będkowska-Kopczyk, ki je kot konzultantka sodelovala tudi pri izboru besedil. Izbor slovenskih in čeških pesniških in proznih besedil skupaj z bio-bibliografskimi podatki o avtorjih je pripravila T. Jamnik. Besedila v elektronski obliki skupaj s soglasjem glede morebitnih avtorskih pravic (v primeru revialne objave prevodov) je pridobila od avtorjev samih oz. založbe Petrov iz Brna (za njene avtorje). Finančno so delavnico

podprli: Univerza v Bielsku-Biały, Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Poljske, CSSTJ na Univerzi v Ljubljani in udeleženci delavnice.

Delavnica je imela dve prevajalski sekciji, slovensko in češko. V obeh sekcijah so bila za prevajanje izbrana besedila po šestih sodobnih slovenskih oz. čeških pisateljev in pesnikov. V slovenski sekciji so študentje prevajali pesmi Primoža Reparja, Maje Vidmar in Tomislava Vrečarja ter krajša prozna besedila Borisa Jukića, Maje Novak in Suzane Tratnik. V češki sekciji se je prevajala poezija Hane Chmélkové, Radka Malýja in Bogdana Trojaka ter kratka proza Alexandre Berkove, Pavla Brycza in Irene Douskove. Študentje so izbrana besedila prejeli mesec dni pred pričetkom delavnice, tako da so lahko prevode pripravili vnaprej, na delavnici pa so jih v skupinah natančno obravnavali s pomočjo mentorjev. V vsaki skupini sta bila vsaj dva mentorja: za izhodiščni in za ciljni jezik. Naloga mentorja za izhodiščni jezik je bilo preverjati ujemanje (ekvivalenco) prevoda glede na izvirnik. Mentor za ciljni jezik je skrbel za jezikovno pravilnost v ciljnem jeziku, torej poljščini. V okviru delavnice je bil v soboto, 14. maja, organiziran tudi literarni večer z Majo Novak in Klemenom Piskom.

V delavnici je sodelovalo skupaj 19 mentorjev. Od tega je 12 mentorjev vodilo skupine oba dneva, preostali pa so se kateri od skupin pridružili prvi ali drugi dan. Izvedbo delavnice sta koordinirala dr. Michał Kopczyk in Tatjana Jamnik. Medijska odmevnost: Književni listi (*Delo*), spletne strani založbe Petrov iz Brna (<http://www.ipetrov.cz>), spletne strani slavistike v Bielsku-Biały (<http://www.slawistyka.ath.bielsko.pl/>) – program, slike, poročilo v poljščini, spletne strani poljskega portala Słowenia (<http://www.slowenia.com.pl>). Slavistični znanstveni krožek in organizatorji iz Bielska-Białe se za pomoč pri organizaciji delavnice iskreno zahvaljujejo Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik na Univerzi v Ljubljani in njegovi predstavnici, Tatjani Jamnik, vsem sodelujočim mentorjem (**Marcinu Baniowskemu, Anni Car, Primožu Čučniku, Lubomíru Hamplu, Borisu Jukiću, Arkadiuszu Kremzi, Tobiaszu Melanowskemu, Macieju Meleckemu, Ewi Michalski, Liborju Paveri, Katarini Šalamun-Biedrzycki, Jasmini Šuler Galos, Andreju Šurli, Bojani Todorović, Adamu Wiedemannu**) ter nastopajočima **Maji Novak** in **Klemenu Pisku**. — *Agnieszka Będkowska-Kopczyk* (kopczyk@poczta.onet.pl), 5. sept. 2005

Lutkovno gledališče Ljubljana, Krekov trg 2, 1000 Ljubljana, objavlja anonimni natečaj za izvirna lutkovna besedila. Besedila naj upoštevajo uprizoritvene možnosti na velikem ali malem odru gledališča ter naj bistveno ne presegajo 40.000 znakov s presledki. Prednost bodo imela besedila, namenjena otrokom med 3. in 7. letom starosti. Besedila, označena z geslom, pošljite najpozneje do 30. oktobra 2005 na naslov gledališča, s pripisom "za natečaj". Komisija bo podelila tri nagrade: prvo v vrednosti 600.000 SIT, drugo v vrednosti 500.000 SIT in tretjo v vrednosti 400.000 SIT, s katerimi si gledališče zagotovi možnost odkupa besedil in pravico do praižvedbe do konca leta 2007. Rezultati natečaja bodo objavljeni na

spletnih straneh <http://www.lgl.si> (natečaj) od 29. novembra 2005 dalje. Pisatelji bodo avtorstvo dokazali z originalnim izvodom besedila. — **Milena Mileva Blažič** (milena.blazic@pef.uni-lj.si), 6. sept. 2005

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik je po tritedenskem počitku po poletnih prireditvah spet začel delovati s polno močjo. Najprej so bili konec avgusta v matični celici na dvodnevnem izobraževanju zbrani lektorji, ki učijo slovenščino na univerzah v tujini. Delovno srečanje je bilo namenjeno seznanjanju z novimi strokovnimi vsebinami in učnimi gradivi, pa tudi izmenjavi pogledov in izkušenj pri delu s slovenščino na različnih koncih sveta. Ko to poročamo, je večina lektorjev že odpotovala na svoje univerze v tujino; želino jim uspešno leto!

V ponedeljek, 5. 9., se je začel intenzivni tečaj slovenščine za stotinjno Erasmusovih študentov, ki so prišli na izmenjavni študij v Slovenijo. Razveseljivo je, da se je za razpisanih 45 mest v rednem roku prijavilo 105 študentov iz vseh evropskih držav, ki so si nadvse prizadevali priti na tečaj v Slovenijo. S pomočjo rektorja Univerze dr. Mencingerja smo uspeli pridobiti dodatna sredstva, tako da smo lahko sprejeli vse študente. Z veseljem lahko poročamo, da so že v Ljubljani in se nadvse intenzivno, po 4 ure na dan učijo slovenščino. Pričakujemo, da bodo do konca enomesečnega tečaja usvojili osnovne sporazumevalne vzorce v slovenščini (večinoma so popolni začetniki) in da bodo sposobni s pomočjo slovarja razumeti bistvo pisnih (strokovnih) besedil.

Prav tako v ponedeljek, 5. 9., se je začel tudi tečaj slovenščine za (tuje) prevajalce EU, ki delajo v različnih institucijah v Bruslju in Luksemburgu. Tu pa gre za visoke izpopolnjevalce, ki v Ljubljani pilijo detajle in sprašujejo po razlagi najtežjih mest v slovenščini. V dveh skupinah, oboroženi z elektronskimi in knjižnimi slovarji ter priključeni na internet za nenehni dostop do korpusov po 6 ur dnevno intenzivno delajo – širijo besedni zaklad ob besedilih, študirajo strukture jezika in prevajajo pravne akte iz slovenščine v svoje jezike – angleščino, nemščino, francoščino, italijanščino in nizozemščino. V začetku oktobra z novim akademskim letom v Centru za slovenščino začnemo z redno ponudbo tečajev in izpitov. Podrobnosti so na <http://www.centerslo.net>. — **Jana Zemljarič Miklavčič** (Jana.Zemljarič@ff.uni-lj.si), 10. sept. 2005

Dragi člani Kluba koroških Slovencev in prijatelji zamejskih Slovencev! [...] v četrtek, 22. septembra 2005, ob 18,30 bo v gostilni Rožnik na ljubljanskem Cankarjevem vrhu predstavitev sodobnih črtic Dese Muck *Pasti življenja*, romana Rudija Mlinarja *Kjer ptice oneme* in pesniške zbirke Andreja Žigona *Regratov venec*. Srečanje z avtorjema D. Muck in R. Mlinarjem ter uredniki Manco Košir, Petrom Kolškom in Vinkom Ošlakom bo vodil vodja založbe Franc Kattinig, za glasbeno spremljavo pa bodo poskrbele "Stare kosti". Zaradi pripravljanja pogostitve založba prosi, da svojo udeležbo čimprej sporočite na tel (01) 2801-300 (Mohorjeva, gospa Branka). — **Janez Stergar** (janez.stergar@guest.arnes.si), 19. sept. 2005

O Paradi znanja, ki se bo v organizaciji Andragoškega centra dogajala v parku Zvezda v Ljubljani 20. oktobra 2005, se zainteresirani, ki bi tam radi postavili stojnico ali si jo samo ogledali, lahko poučite na naslovu <http://tvu.acs.si/prijava/>.
— *miran*

V letu 2005 praznujemo štiristoletnico izida prvega dela romana *Don Kihot* španskega pisatelja Miguela Cervantesa de Saavedre. Po vsem svetu akademije, univerze, kulturni centri obeležujejo to pomembno obletnico s številnimi znanstvenimi srečanji, prigodnimi dogodki in objavami romana.

Sekcija za španski jezik in književnost Oddelka za romanske jezike bo ob tej priložnosti 24. in 25. novembra 2005 organizirala mednarodni simpozij, ki bo potekal na Filozofski fakulteti. Cilji simpozija so interdisciplinarno preučevanje *Don Kihota*. Sodelovali bodo domači in evropski hispanisti (iz Španije, Avstrije, Francije, Italije, Madžarske, Nemčije) s prispevki o genezi, tematiki, strukturi, jeziku, metaforiki in stilistiki romana ter literarni komparativisti s temami o recepciji, vplivih in prevodih *Don Kihota* v posameznih evropskih državah. Slovenski strokovnjaki bodo osvetlili recepcijo Cervantesovega romana pri Slovencih (Cankar, Pirjevec). Roman bo obravnavan tudi s stališča duhovne zgodovine in medkulturnih povezav. Didaktiki španskega jezika pa bodo predstavili metode sodobnih pristopov pri poučevanju književnosti, s čimer bodo izpostavili njegovo aktualnost in pomembnost za današnjega mladega bralca.

Vljudno vas vabimo k sodelovanju. Če se želite tudi vi prijaviti na simpozij kot predavatelji, nam, prosim, to sporočite najkasneje do 4. oktobra 2005. Udeležbo potrdite z naslovom prispevka in povzetkom (do 15 vrstic). — Organizacijski odbor: prof. dr. **Branka Kalenič Ramšak** (Branka.Kalenic@ff.uni-lj.si), 21. sept. 2005), prof. dr. Jasmina Markič, doc. dr. Tone Smolej

Najboljši sosed

1. Izhodišče. V Mercatorju smo se letos odločili, da v okviru vsakoletne Osrednje humanitarne akcije, tokrat vstopi na področje branja in bralne kulture. Zavedanje, da knjiga postaja vedno bolj pomembna, še bolj pa način, kako jo približati ne samo kupcem temveč tudi drugim ljudem, je bil vzgib za nastanek projekta M knjiga. V Mercatorju bomo izvedli številne aktivnosti, ki bodo vzpodbudile branje tako med osnovnošolsko kot starejšo generacijo. Poleg projekta M knjiga pa nameravamo v Mercatorju v letu 2005 in 2006 izvesti še druge aktivnosti na področju branja ter izdajanja knjig.

2. Mercatorjeva vloga. V Mercatorju se zavedamo pomena branja, ki je med drugim tudi glavno sredstvo učenja. Knjige, ki jih otroci in mladostniki berejo pa morajo biti čim bolj kvalitetne in zanimive. Dobra knjiga nas torej plemeniti –

vzgaja; spreminja naše misli, stališča, predsodke, vzbuja pozitivna čustva, omogoča, da spoznavamo življenja soljudi in se vživljamo v njihove usode. Branje kvalitetne knjige je torej ključno za osebno rast ter za spoštovanje in boljše razumevanje sebe in sveta okoli nas.

Celovit in kompleksen projekt zavezuje slogan akcije Branje povezuje. Z njim želimo priti med ljudi, jih vzpodbuditi k branju ter širiti bralno kulturo med mladimi. Gre za družbeno odgovorno akcijo, ki vsebuje tudi humanitarne elemente. Projekt podpira Društvo Bralna značka ter Državna založba Slovenije. Gre za prvi takšen projekt, ki na eni strani združuje tako civilno iniciativo kot podjetniški interes. Korist od akcije pa bodo imeli predvsem in zgoj bralci. Menimo, da je projekt izredno zanimiv za širšo javnost, da bo dosegel visoko publiciteto ter da zasluži pozornost tudi vlade oziroma Ministrstva za šolstvo.

3. Aktivnosti na področju branja. Predvidene aktivnosti, ki se bodo izvajale z namenom vzpodbujanja javnosti k branju in pomoči pri reševanju problematike vzdrževanja visoke stopnje slovenskega knjižničarstva in kulture branja, so:

3.1. Odprtje knjižnice Domžale v sklopu Mercator centra. Mercator že od samega začetka sodeluje pri projektu selitve Domžalske knjižnice, ki bo odslej v Mercatorjevem centru.

3.2. Izdaja knjižne zbirke M knjiga. Z izdajo knjižne zbirke M knjiga bomo mladim bralcem (med 11 in 15 letom) ponudili kakovostno literaturo slovenskih avtorjev. V zbirko bo zajetih 12 knjig, ki jih bomo izdali v sodelovanju z DZS. M knjigo sestavljajo dela eminentnih slovenskih pisateljev (Desa Muck, Smiljan Rozman, Feri Lainšček, Vitan Mal in drugi).

3.2.1 Zbirko M knjiga bomo donirali 400–500 OŠ po Sloveniji. Zbirka je nastala v sodelovanju z društvom Bralna značka in vključuje knjige s priporočenega seznama za Bralno značko ter knjige za domače branje.

3.2.2 Organizacija Bralnih uric s pisateljico Deso Muck in drugimi pisatelji iz zbirke M knjige po osnovnih šolah. Namen projekta je vzpodbujanje bralnih navad med osnovnošolsko najstniško populacijo ob podpori društva Bralna značka. Bralne urice so regionalni projekt, s katerim nameravamo razširiti popularnost M knjige v 30 osnovnih šolah. Nastop pisateljev je zamišljen kot sproščen pogovor med mladimi bralci, cilj dogodkov pa povečati branost slovenskih avtorjev.

3.2.3 V Mercatorju bomo v treh intervalih po 4 knjige izdali skupno 12 knjig, ki sestavljajo zbirko M knjiga. Knjiga bo na voljo v vseh Mercatorjevih prodajalnah po ugodni ceni za 990 SIT. S tem želimo knjigo približati našemu potrošniku, obenem pa razširiti naš program izdelkov.

3.2.4 V Mercatorjevih centrih bomo organizirali dogodke za mlade pod naslovom Literarni rap. Mladi bodo ob glasbi zapeli, zaigrali del besedila iz zbirke M knjiga. Namen te akcije je, mladim približati kakovostno literaturo še na drugačen, bolj popularen način.

3.3. Zavod za slepo in slabovidno mladino. Del od prodaje knjig bomo namenil v dobrodelne namene in sicer; slovenskemu Zavodu za slepo in slabovidno mladino bo poleg zvočne knjige podaril enega od prepotrebni pripomočkov.

3.4. Obnova knjižnice Otona Župančiča. Mercator bo v letu 2006 MOL sofinanciral obnovo Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani. — *Boštjan Grošelj* (bostjan.groselj@gyrus.si), 19. sept. 2005

Ob tej pozni uri, ko prebiram osamljene ... e-maile, bi dodal še nekaj imen še boljših sosedov, ki jih je z XXL-om nakazal Klemen ... Spar, Leclerc, prihaja Lidl, Hofer, ki nas razveseljujejo z najbolj super reklamami ... najlepše bi bilo, če bi se dalo knjige okusno in slastno ter poceni pojesti. Če pa sem malo bolj resen, pa dodajam, da upam, da bo "ta čudna" mladina brala tudi slovensko literaturo in imela pozitiven odnos do literature in jezika. O tem se je vsekakor potrebno pogovarjati in ukrepati na ustrezen način, kot je že bilo poudarjeno. In kaj bo, "ko mladih več ne bo", če malo parafraziram pred kratkim slišano popevko Slavka Ivančiča! Z dobromamernimi nočnimi mislimi — *Hotimir Tivadar* (Hotimir.Tivadar@ff.uni-lj.si), 21. sept. 2005

Štipendije

V študijskem letu 2005/06 razpisuje Univerza v Trstu štipendije za podiplomsko raziskovalno delo. Dve (v višini 10.000,00 eur) sta namenjeni podiplomskim študentom z zaključeno diplomom oz. magisterijem, tri (v višini 16.000,00 eur) pa podoktorskim študentom z zaključenim doktoratom oz. kandidatom z magisterijem, ki imajo 5 delovnih izkušenj v raziskovanju. Štipendisti bodo denar prejeli v treh obrokih (ob prihodu, tj. predvidoma 1. 12. 2005, po 6 mesecih raziskovanja in ob koncu raziskovalnega dela, tj. ob predložitvi poročila izbranemu mentorju na Univerzi v Trstu). Rok za prijavo je 15. oktober 2005. Dodatna pojasnila in obrazce za prijavo dobite pri podpisani do vključno 12. oktobra 2005. — *Alenka Žbogar* (alenka.zbogar@guest.arnes.si), 1. sept. 2005

V študijskem letu 2005/06 nudi Nemška akademska služba za izmenjavo štipendije za:

- izdelavo diplomskih nalog za študente germanistike,
- obisk visokošolskih poletnih tečajev za študente višjih letnikov (do 15),
- študijska potovanja študentskih skupin v Nemčijo,

- doktorande in mlade znanstvenike (za obdobje od 7 do 12 mesecev in za obdobje do 6 mesecev),
- diplomante z vseh znanstvenih področij in
- nekdanje štipendiste.

Podrobnejše informacije so na naslovu <http://www.daad.de/stipendien>. Prošnje pošljite najkasneje do 15. 11. 2005 (poštni žig) na Veleposlaništvo ZR Nemčije, Prešernova 27, 1000 Ljubljana. — **Alenka Žbogar** (alenka.zbogar@guest.arnes.si), 7. sept. 2005

Objave

Kdor od avtorjev, urednikov ali založnikov je bil zainteresiran, je lahko v letošnjem *Zborniku Slavističnega društva Slovenije*, 16 (278 str.), ki je izšel pred dnevi (<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/lendavskizbornik20sept.pdf>), objavil kratko predstavitev svoje knjižne novitete. Knjige bodo predstavljali tudi med 6. in 8. oktobrom na slavističnem kongresu v Lendavi.

Obe sta v rdečih platnicah: **Aleksandre Bizjak** nova knjiga *Pridiga kot žanr* (Ljubljana: ZRC SAZU, 2005; *Linguistica et philologica*, 11) in **Maje Melinc** *Motiv smrti v delih Goriške Mohorjeve družbe* (Gorica: MD, 2005). Prva je nastala na osnovi doktorata, druga na osnovi diplomske naloge in vabita k branju. — **miran**

Na spletni strani *Jezika in slovstva* (<http://www.jezikinslovstvo.com>) so že na voljo povzetki razprav, ki bodo izšle v letošnji dvojni tematski številki revije (letnik 50, št. 3–4, maj–avgust 2005). Tematska številka, ki je v celoti posvečena sodobni literarni vedi, bo izšla okrog 22. septembra. Urednica letošnje tematske številke je red. prof. dr. **Silvija Borovnik**. Obenem smo elektronski arhiv na naši spletni strani dopolnili z vsebino prvih dveh letošnjih številki, ki sta sedaj – tako kot vse starejše številke revije – v celoti na voljo v elektronski obliki. — **Matjaž Zaplotnik** (matjaz.zaplotnik@siol.net), 12. sept. 2005

Kje se je rodil Matija Čop

Spoštovani gospod Miran, prosim za pomoč. Prevajam v italijanščino življenjepis nekega slov. slikarja, kjer je omenjena Čopova domačija v ... Zabreznici na Gorenjskem. Naročnika sem prosila, naj preveri pri avtorici zapisa, ali gre za Zabreznico ali nemara za Žirovnico, kjer se je Čop rodil. Saj navadno so domačije v rojstnem kraju. Naročnik mi je odgovoril, da ne bo nič sprqševal in naj se držim

striktno teksta, ker je zapis izpod peresa eruditne Gorenjke in naj Kraševka, pa če je še tako kunštna, ne soli pamet strokovnjakom. Ne bodi lena, sem telefonirala tudi sežanski knjižnici in jih prosila, naj poizvejo zame, kje stoji Čopova domačija. Odgovorili so mi kasneje, da po podatkih, ki so jih našli, stoji v Žirovnici. Dodali pa: upam, da se nismo kaj motili. No, Vi prav gotovo veste za kraj Čopove domačije. Če je zares v Zabreznici, bi rada zvedela, zakaj je tja ... zašla. Hvala za odgovor. Jaz rajši postavljam ... napol neumna vprašanja kot napačno prevajam. Ljub pozdrav — *jolka milič* (jolka.milic@siol.net), 2. sept. 2005

Pri lokaciji rojstne hiše Matije Čopa si slavisti večinoma pomagamo z internetom (**Vesna Velkavrh Bukilica**, **Zvonko Budja**, **Mateja Jemec**) in navajamo iz Poti kulturne dediščine http://www.zirovnica.si/pot_kulturne_dediscine.html, kjer stoji: "V tem delu je obnovljena vaška gostilna pri Trebušniku. Trebušnika, nekdanjega lastnika gostilne, trgovca s konji, je slikovito upodobil Janko Mlakar v delu Gospod Trebušnik. Nasproti te gostilne je rojstna hiša Prešernove matere Marije Svetina, le nekaj deset metrov naprej, prav na sredini vasi, pa rojstna hiša Prešernovega prijatelja Matije Čopa." Sam sem šel povrh gledat v *Slovenski biografski leksikon*, kjer je navedeno tudi ime hiše, Aleš Bjelčevič pa morda razkriva, kako je do napake z Zabreznico prišlo. — *miran*

V knjigi *Matija Čop* (zbirka Znameniti Slovenci), v knjigi *Preteklost v zavetju Stola* in v *Enc. Slov.* piše, da v Žirovnici; njegov oče naj bi se tja preselil s Koroške Bele. V Zabreznici pa pred šolo stoji njegov kip oz. 4 kipi: Antona Janše, Čopa, Prešerna, Finžgarja. — *Aleš [Bjelčevič]* (aleksander.bjelcevic@guest.arnes.si), 5. sept. 2005

Tavčarjeva Visoška kronika

Andrej Steklasa (andrej.steklasa@cooltura.si), produktni vodja potovalne agencije CMT (Center za mladinski turizem; www.mondialtravel.si, www.collegium.si, www.25plus.si, www.cooltura.si), je poslal prospekt za ekskurzijo po poteh *Visoške kronike*. "Termini ekskurzij so 23., 26. in 30. september 2005, 3., 7., 10., 14., 17., 21., 24. in 28. oktober 2005, 7., 11., 14., 18., 21., 25. in 28. november 2005, 6., 10., 13., 17., 20., 24., 27. in 31. marec 2006 ter 3., 7. in 10. april 2006. Odhod ob dogovorjeni uri zjutraj. Prihod v Škofjo Loko, kjer pobereмо lokalnega vodnika. Vožnja proti Poljanam, rojstnemu kraju Ivana Tavčarja. Po ogledu Tavčarjeve rojstne hiše imamo dobre pol ure peš sprehod iz Poljan do Visokega. Pot je makadamska, priporočamo primerno obutev. Na Visokem imamo zunanji ogled Kallanovega kmečkega dvorca in Tavčarjevega spomenika. Z avtobusom nadaljujemo v Škofjo Loko, kjer si ogledamo grad in muzej v njem. Poseben poudarek bo na sobah, ki so posvečene srednjeveški kolonizaciji v širšem območju Škofje Loke in dr. Ivanu Tavčarju, njegovemu življenju in Visoški kroniki. Imeli

boste priložnost celo videti švedsko vojno blagajno. Sledi ogled mesta Škofja Loka, gornjega in dolnjega trga ter sotočja obeh Sor, kjer se je odvijala sodba Agati Schwarzkobler. V Škofji Loki bomo imeli tudi kosilo v stavbi znamenite škofjeloške kašče. Po ogledu Škofje Loke se lahko po želji odpeljemo v Davčo, kamor je Tavčar postavil Wulffinge. Zanimiva je predvsem zato, ker boste tu dejansko dobili občutek, kakšni odročni predeli so bili poseljeni v srednjeveški drugi kolonizaciji. Poleg tega se na poti do Davče peljemo tudi skozi Železnike, kjer lahko vidite izvrstno ohranjen pravi Po ogledu Davče se poslovimo in se odpeljete proti domu. Cena 7.900 sit vključuje avtobusni prevoz iz vašega kraja in nazaj, ogled Poljan in Tavčarjeve rojstne hiše, ogled Visokega, ogled muzeja na gradu v Škofji Loki (vstopnina vključena), ogled mestnih znamenitosti Škofje Loke; ogled Davče; jutranji prigrizek (sendvič in sok); kosilo v 'Kašči' v Škofji Loki, strokovno vodenje s poudarkom na maturitetnih temah. Doplačila: oddaljenost od Škofje Loke manj kot 80 km je za osnovno ceno, od 80 do 140 km 500 SIT, od 140 km do 200 km 1.000 SIT, nad 200 km 1.500 SIT." — *miran*, 7. sept. 2005

Samo majčkeno opozorilo v zvezi s poselitvijo Davče: srednji vek na Slovenskem se konča z letom 1500, Davča pa je bila – kot je to pokazal zgodovinar Pavel Blaznik – poseljena že v novem veku, v letih 1560- 1630, medtem ko se Podporezen (rovtarske kmetije Plašajta, Rovt in Podhoč) v loških urbarjih pojavi šele z letom 1632. Prav v Podporeznu se namreč l. 1661 v virih prvič pojavi priimek Sborzkobler, ki je nastal iz gorskega imena Sborzkobel. Dobrih 1000 m visoka vzpetina na tolminski strani Petrovega Brda, ki jo na specialkah danes imenujejo Črni vrh ali tudi Robarjev grič, je v tolminskem urbarju l. 1624 poimenovana s slovenskim imenom Zerne rob. Priimka Švarckobler ("Črnorobar") v Sloveniji ni več od l. 1945, ko so se zadnji njegovi nosilci iz okolice Sovodnja izselili v Avstrijo. — *Silvo Torkar* (Silvo.Torkar@zrc-sazu.si), 8. sept. 2005

Pri založbi Intelego je izšla knjiga iz serije Matura 2006: **Vinko Cuderman, Mitja Čander, Miran Hladnik, Rajko Korošec, Janja Perko**, *Esej na maturi 2006*. Ta priročnik o pisanju eseja za maturante in maturantke ima podnaslov *V vrtincu zločina in krivde*, kar je tudi naslov maturitetnega sklopa za to leto. Prinaša bistvene značilnosti maturitetnega eseja in podaja koristne napotke za njegovo pisanje. Navaja zglede za razpravljalni in interpretativni esej, ki so jih napisali letošnji četrtošolci. Pri tem nazorno razčlenjuje navodila za pisanje in pojasnjuje sistem točkovanja esejev na maturi. Miran Hladnik piše o Tavčarjevi *Visoški kroniki*, Vinko Cuderman pa o *Zločinu in kazni*. Knjigo zaključuje Rajko Korošec s priporočili za uspešno pisanje šolskega eseja v obliki desetih preglednih šolskoesejskih zapovedi. — *miran*, 17. sept. 2005

Miran, zdravo: si pa hiter z reklamo za knjigo o maturi 2006. Se Google je nasel zgolj omembo v NUK – knjige v tisku, ko sem vtipkal ISBN številko. ESEJ na maturi 2006 : v vrtincu zločina in krivde / Vinko Cuderman ... [et al.]; [...] In ta

zalozba res nima *pri nas* spletne strani? – Odkril sem, da je to vseevropska zalozniska / distribucijska organizacija. Mimogrede pa se, da je matura priloznost za zaslupek: <http://www.ico.si/matura/esej_na_maturi2006.php> Ob kakovosti slovenscine v reklamnem obvestilu me je minilo, da bi si knjigo tudi kupil, ceprav bi lahko stopil do zalozbe kar pes. — *Igor [Kramberger]* (k@aufbix.org), 18. sept. 2005

[Igorju knjige ne bo treba kupiti, ker dobi en avtorski izvod v dar takoj, ko ti pridejo do mene. Dopisovala sva si še o honorarju, kar pa ni za javnost. — *miran*]

Cankarjevo tekmovanje

Na šolski strani *Dela* 12. sept. 2005 novinarka Andreja Žibret spominja državno sekretarko na ministrstvu za šolstvo Alenko Šverc na dejstvo, da zbornik o izobraževanju učiteljev, ki je nedavno izšel, "razkriva zelo različne poglede na na prenovo učiteljskega študija v Sloveniji" in jo sprašuje o enotnih standardih za učiteljski poklic. Šverčeva ji odgovarja, da je "bila za to imenovana posebna skupina, ki bo podala temeljna izhodišča za oblikovanje programov, težko pa bi že zdaj rekli, da gre za oblikovanje enotnih standardov."

S podobnim sklepom se je istega dne končal sestanek nekaterih društev in Zavoda za šolstvo na Ministrstvu za šolstvo, na katerem naj bi uskladili in poenotili kriterije šolskih tekmovanj, ki učencem prinašajo točke za vpis na srednjo stopnjo. Ker je za večje spremembe absolutno premalo časa in ker so tradicionalna šolska tekmovanja preveč obsežna in kompleksna, da bi jih lahko čez noč spreminjali, bo to za prihodnje leto s premislekom poskusil poseben programski svet. (Zasnovan je bil že v prejšnji sestavi ministrstva, vendar je z zamenjavo kadra na ministrstvu njegovo delo zamrlo.) Z ukinitvijo zunanjega preverjanja se je namreč šolskim tekmovanjem povečala teža, saj bo od uspeha na njih odvisna nadaljnja učenčeva usoda in je treba zato poskrbeti za njihovo primerljivost in čim večjo pravičnost pri merjenju rezultatov. V prihodnje naj bi se uveljavilo vrednotenje rezultatov glede na vnaprej določen prag in ne po relativnem kriteriju določenega števila najboljših z vsake šole. Zlato priznanje na njih bo štelo 5 točk in srebrno 3 točke; kandidat lahko dobi za tekmovanja skupaj največ 15 točk. Še prej pa bo programski svet premislil koncept in smisel tekmovanj in njihovo načelno uporabnost za razvrščanje učencev. Že letos bomo dopolnili pravilnik tekmovanja za Cankarjevo priznanje v tistem členu, ki določa postopek ugovorov in pritožb. — *miran*

Razpis tekmovanja v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje

Slavistično društvo Slovenije in Zavod Republike Slovenije za šolstvo tudi v šolskem letu 2005/2006 vabita učence 7. in 8. razreda osemletke, 8. in 9. razreda devetletke ter dijake srednjih šol in njihove mentorje na tekmovanje v znanju slovenščine. Mladi se bodo lahko pomerili na štirih zahtevnostnih stopnjah.

Šolska tekmovanja bodo potekala hkrati po vseh šolah v četrtek, 9. februarja 2006, ob 13.30. Učenci in dijaki bodo reševali naloge, ki jih zanje pripravljamo na Zavodu RS za šolstvo v sodelovanju z učitelji praktiki. Šole morajo poslati najkasneje do 20. januarja 2006 pedagoškemu svetovalcu na območno enoto ZRSS prijavo tekmovalcev (po stopnjah) in natančen naslov šole.

Vseslovensko tekmovanje, organizirano po območjih organizacijskih enot Zavoda RS za šolstvo oziroma slavističnih društev, bo v soboto, 18. marca 2006, ob 9.00. Šole po izpeljanih šolskih tekmovanjih najkasneje do 1. marca 2006 prijavijo na naslove območnih enot ZRSS po tri oziroma ustrezno število na vsaki zahtevnostni stopnji najbolje uvrščenih tekmovalcev za vseslovensko tekmovanje (Pravilnik o tekmovanju za Cankarjevo priznanje, 19. člen). V šolskem letu 2005/2006 je naslov tekmovanja **odraščanje**. Z letošnjim razpisom tekmovanja za Cankarjevo priznanje želimo usmeriti pozornost mladih bralcev v aktualna besedila petih slovenskih literatov: Frana Milčinskega, Dese Muck, Marinke Fritz Kunc, Igorja Karlovška in Mihe Mazzinija. Na tekmovanju bodo učenci in dijaki:

- reševali naloge objektivnega tipa iz jezika in književnosti (45 min.) in
- pisali pisno nalogo (90 min.)
- preverjanje bo povezano z dano literaturo.

Dodatne informacije dobite na Slavističnem društvu Slovenije (Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana), na organizacijskih enotah Zavoda RS za šolstvo in pri koordinatorju (**Vlado Pirc**, ZRSS, OE Kranj, Stritarjeva 8, 4000 Kranj, vlado.pirc@zrss.si).

Kolegice in kolege hkrati vabimo, da se udeležijo seminarja mentorjev našega tekmovanja. Prijave zbira tajnica SDS (**Marjana Lavrič**, Slavistično društvo Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; marjana_lavric@hotmail.com. Zadnji rok za prijavo: 31. 10. 2005). Mentorji naj na prijavnici navedejo, za katero stopnjo tekmovanja pripravljajo tekmovalce. Vsem, ki boste kakorkoli sodelovali pri izvedbi tekmovanja, predvsem pa tekmovalcem, želimo, da bi pri svojem delu imeli veliko zadovoljstva in bili kar najuspešnejši. — dr. **Miran Hladnik**, predsednik SDS, in Alojz Pluško, direktor ZRSS

P. S. Razpis tekmovanja, Pravilnik o tekmovanju za CP in dodatna pojasnila so oz. bodo objavljeni na spletni strani Zavoda RS za šolstvo, predmetna skupina za slovenščino, Cankarjevo tekmovanje: <http://www.zrss.si/>. Aktualne informacije so

tudi na spletni strani Slavističnega društva Slovenije, <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html>.

Priloga za učence in mentorje v osnovni šoli

I. Stopnja: Ptički pod milim nebom. Gradivo za učence

Fran Milčinski: *Ptički brez gnezda*. Ljubljana: DZS, 2003 in druge izdaje.

Fran Milčinski: Življenjepis mojega peresa. V: Fran Milčinski, *Zbrani spisi*, 2. Ljubljana: DZS, 1961.

Iztok Ilich: *Fran Milčinski 1867–1932*. V: Fran Milčinski, *Izbrano delo*. Ljubljana: DZS, 2003, str. 447–458.

Desa Muck, *Pod milim nebom*. Celovec: Mohorjeva založba, 1993 in druge izdaje.

Matjaž Kmecl: *Mala literarna teorija*. Ljubljana: Borec, 1977 in druge izdaje (poudarek je na poglavjih Besedni slog, Stavčni ali sintaktični slog, Razširjene figure, Predjezikovne prvine v književnem besedilu, Elitna in množična, priznana literatura in subliteratura; literarna plaža, str. 322–324), Povest in roman, str. 290–293, 336).

Desa Muck: Nekaj o meni,

http://www.zupca.net/dnevna_soba/knjiga_meseca/d_muck.htm.

Leksikon Literatura. Ljubljana: CZ, 1987 in druge izdaje (gesla: povest, roman, trivialna literatura in vzgojni roman).

Manca Košir: Kako deluje časopis. V: Miha Mohor, Manca Košir, Marija Stanonik: *Naš čas-opis. Delovni zvezek za izbirni predmet šolsko novinarstvo za 7., 8. in 9. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Rokus, 1999 (vrste novinarskega sporočanja: vest in izjava).

Nana Cajhen idr.: *Slovenščina za vsakdan in vsak dan*, 7, 8, 9. Ljubljana: Rokus, prenovljene izdaje. Besedilne vrste: poročilo, pismo, intervju, opis, oznaka in ocena.

Helga Glušič: *Sto slovenskih pripovednikov*. Ljubljana: Prešernova družba, 1996, 140–141.

Andrijan Lah: *Mali pregled lahke književnosti*. Ljubljana: Rokus, 1997, str. 13–16.

Priporočila mentorjem

- Učenci berejo, doživljajo, razčlenjujejo in vrednotijo besedili.
- Poznajo, prepoznajo in primerjajo idejno, motivno-tematsko, oblikovno in jezikovno podobo izbranih besedil. Pozorni so na avtorjevo književno perspektivo (npr. humornost) in na morebitno trivialnost.
- Pozorni so na karakterizacijo književnih oseb in pripovedno tehniko besedil.

- Spoznajo in prepoznajo temeljne značilnosti povesti in romana.
- Prebrani besedili vodeno in samostojno interpretirajo, primerjajo, analizirajo in poustvarjajo. Težišče priprav za pisanje spisa naj bo na poustvarjalnem dograjevanju motivike in književnih oseb s pomočjo navedene literature in priporočil.
- Na vseslovenskem tekmovanju učenci (lahko) pišejo prozno besedilo, predpisano v ciljnih in standardih v Učnem načrtu za osnovno šolo (Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2002).

Razpis za prvo stopnjo sta pripravila **Iva Potočnik**, OŠ Frana Goloba Prevalje, in **Vlado Pirc**, ZRSS, OE Kranj.

Priloga za dijake in mentorje v srednji poklicni šoli

II. stopnja: Je živeti preprosto? Gradivo za dijake

Marinka Fritz Kunc: *Janov krik*. Ljubljana: Prešernova družba, 1985 in druge izdaje.

Leksikon Slovenska književnost. Ljubljana: CZ, 1996, str. 102.

Priporočena literatura za mentorje

Matjaž Kmecl: *Mala literarna teorija*. Ljubljana: Borec, 1976 in druge izdaje.

Marinka Fritz Kunc: *Janov krik*. Ljubljana: Prešernova družba, 1985 in druge izdaje.

Marja Bešter, Martina Križaj Ortar, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič, Darinka Ambrož, Stanislava Židan: *Besede. Slovenski jezik. Socialne zvrsti slovenskega jezika. Umestnostna in neumestnostna besedila. v: Na pragu besedila, 1: Učbenik za slovenski jezik v prvem letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. Ljubljana: Rokus, 1999.

Priporočila mentorjem. Dijaki berejo, doživljajo in opazujejo literarno besedilo. Razčlenjujejo ga. Prepoznavajo dogajalni prostor in čas, motive in teme in literarne osebe v besedilu. Opazujejo jezikovne prvine, ki jih tudi vrednotijo. Teme in motive literarnega besedila znajo dijaki poglobiti in poustvariti ter napisati vodeno in samostojno interpretacijo odlomka besedila. — Razpis za drugo stopnjo je pripravila **Mirjam Podsedenshek**, ZRSS, OE Nova Gorica.

Priloga za dijake in mentorje v srednji šoli (A in B stopnja)

III. stopnja: Gimnazijec. Gradivo za dijake

Igor Karlovšek: *Gimnazijec*. Ljubljana: MK, 2004 (Zbirka Žamet); 2005 (Zbirka Žepnice) – v tisku.

Barica Smole: Roman o izgubljeni mladosti. *Delo*, leto 46, št. 156 (7. VII. 2004), str. 13.

Maša Požar: Igor Karlovšek, Gimnazijec. *Ampak*, letnik 5, št. 10 (oktober 2004), str. 63.

Marjan Dolgan: Karlovšek, Igor. *Slovenska književnost* (uredili Janko Kos, Ksenija Dolinar in Andrej Blatnik). Ljubljana: CZ, 1996, str. 179.

Priporočena literatura za mentorje

Tone Vrhovnik-Straka: Sem fabulist in rad imam zgodbo (Intervju z Igorjem Karlovškom). *Literatura*, 6, št. 42 (1994), str. 34–41.

Igor Karlovšek: O svojem delu. *Sodobnost*, 43, št. 3/4 (1995), str. 247–249.

Igor Bratož: Iztrgati času trenutek življenja: kresnik '95 (Intervju z Igorjem Karlovškom). *Delo*, leto 37, št. 138 (19. VI. 1995), str. 6.

Uroš Sever: Igor Karlovšek (Intervju). *Stop*, leto 29, št. 4 (26. I.–1. II. 1996), str. 12–13.

Klavdija Miko: Če se gremo kapitalizem, se vendar pojdemo zares (Intervju z mag. Igorjem Karlovškom, odvetnikom in pisateljem). *Delo*, leto 47, št. 23. (14. VI. 2005), str. (8)–12.

Janko Kos: *Očrt literarne teorije*, 4. izdaja. Ljubljana: DZS, 1996. / Matjaž Kmecl: *Mala literarna teorija*, dopolnjena 3. izdaja. Ljubljana: Univerzum, 1983.

Marja Bešter, Martina Križaj Ortar, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič, Darinka Ambrož, Stanislava Židan: *Na pragu besedila 1: Učbenik za slovenski jezik v prvem letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. Ljubljana: Rokus, 1999.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1980–1991 in druge izdaje.

Priporočila mentorjem

- Dijaki poglobljeno berejo književno besedilo, ga doživljajo (izrazijo svoja občutja, predstave, mnenja), razčlenjujejo (poimenujejo in razčlenjujejo motivno-tematske, kompozicijske in idejne sestavine) in ga vrednotijo (spoznavne, etične in estetske sestavine).
- Besedilo opazujejo; prepoznajo njegove motivne in tematske prvine, dogajalni prostor in čas, književne osebe ter jezikovne prvine, predvsem rabo različnih jezikovnih sredstev, pri čemer rabo teh jezikovnih sredstev tudi vrednotijo. Pozorni so na pripovedno tehniko besedila.
- Književno besedilo vodeno in samostojno interpretirajo; poustvarjalno dograjujejo motiviko, oznako književnih oseb in idejo besedila na podlagi lastnega doživljanja in vrednotenja.

Razpis za tretjo stopnjo sta pripravila Valentina Kobal, SETŠ Nova Gorica, in **Janko Potrata**, ZRSŠ, OE Maribor.

Priloga za dijake in mentorje v srednji šoli (A in B stopnja)

IV. stopnja: Kralj ropotajočih duhov. Gradivo za dijake

Miha Mazzini: *Kralj ropotajočih duhov*. Ljubljana: Beletrina, 2001.

Gašper Troha: Kralj ropotajočih duhov. V: Miha Mazzini, *Kralj ropotajočih duhov*. Ljubljana: Beletrina, 2001.

Miha Mazzini: Curriculum Vitae, <http://friends.s5.net/mazzini/index.html>.

Irena Jakopanc: Miha Mazzini: Kralj ropotajočih duhov, http://med.over.net/molji/recenzije/miha_mazzini.php.

Gaja Kos: Osamosvajanje pod Titom, <http://friends.s5.net/mazzini/kralj/recenzije/kritikagkos.html>.

Priporočena literatura za mentorje

Marja Bešter, Martina Križaj Ortar, Marija Končina, Mojca Bavdek, Mojca Poznanovič, Darinka Ambrož, Stanislava Židan: Besede, Slovenski jezik, Socialne zvrsti slovenskega jezika, Umetnostna in neumetnostna besedila. V: *Na pragu besedila, 1: Učbenik za slovenski jezik v prvem letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. Ljubljana: Rokus, 1999.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1980–1991 in druge izdaje.

Priporočila mentorjem

- Dijaki poglobljeno berejo, doživljajo in razčlenjujejo književno besedilo.
- Besedilo opazujejo; prepoznajo in razumejo njegove motivne in tematske prvine, dogajalni prostor in čas, književne osebe ter jezikovne prvine, predvsem rabo različnih jezikovnih sredstev, pri čemer rabo teh jezikovnih sredstev tudi vrednotijo.
- Priporočena dodatna literatura naj bo dijakom v pomoč pri razumevanju obravnavane problematike. Seznanijo naj se tudi s pisateljem in s temeljnimi značilnostmi njegove književnosti.
- Motive in teme iz književnega besedila znajo dijaki poglobiti in poustvarjati ter samostojno interpretirati.

Razpis za četrto stopnjo je pripravila **Elen Slavec**, Gimnazija Koper.

Odzivi na izbor

Dragi Miran, pišem ti, ker vidim, da si se vključil kot predsednik SDS v tekmovanje za Cankarjevo priznanje. Berem, da je med razpisano literaturo tudi knjiga Frana Milčinskega, Ptički brez gnezda. Rada bi ti povedala izkušnjo, ki jo ima moj sin s to knjigo v lanskem šolskem letu. Namreč sedaj hodi v 9. razred in seveda gledamo po internetu, kako bo zbral še tistih 15 dodatnih točk za vpis v gimnazijo. Šole imajo zelo različne zahteve, tekmovanja pa štejejo povsod.

Skratka, lansko leto, ko je bil v 8. razredu devetletke, jim je prof. sloveščina dala za domače branje omenjeno knjigo. Naj ti povem, da nihče od 22 dijakov ni mogel te knjige prebrati (morda so bile izjema 3 punce). Kolektivno so se uprli in potem je učiteljica umaknila knjigo iz bralnega seznama. Gre za OŠ Prežihovega Voranca v Lj., kjer so dijaki v njegovem razredu čisto v redu, nobenih problematičnih mulcev, ne po vedenju, po uspehu pa tudi ne! Skratka, v knjigi obravnavana tematika je tem otrokom povsem oddaljena, za nekaj svetlobnih let daleč. Nikakor jih ne spodbuja k branju oz. prav nasprotno, branje slov. literature se jim vse bolj upira. V splošnem je to velik problem, ki se kasneje vleče skozi celo izobraževanje – otroci v glavnem ne marajo slovenščine in tudi slovenske književnosti ne. Verjetno bi vi slovenisti morali pošteno pretresti seznam literature, ki se bere v posameznih razredih OŠ, pa tudi v srednjih šolah.

Morda jim v tem konkretnem primeru (Ptički ...) učiteljica ni znala knjige približati, ni bilo primerne vodstva med branjem, samo upor je bil kolektiven, kar pa tudi nekaj pove. Zato sem presenečena, da je knjiga na seznamu za Cankarjevo priznanje. In seveda prva reakcija, ko ga je videl – nikakor ne grem na Cankarjevo tekmovanje.

Sicer, po pravici povedano, niti nisem čisto verjela, da se bo odločil za slovenščino, ker je bolj naravoslovne sorte, a vseeno mi ni čisto vseeno ... No, bomo pa tekmovali iz matematike in delali raziskovalne naloge iz fizike, morda še biologije. Želela sem ti samo opisati svojo izkušnjo. Želim ti veliko uspeha z delom pri Cankarjevem priznanju. — **Branka [Ramsak]** (branka.ramsak@guest.arnes.si), 18. sept. 2005

Na občutljivo temo izbora berila za Cankarjevo priznanje, ki jo je včeraj odprla **Branka Ramsak**, so do zdaj prišli trije odzivi, vendar ne še v obliki, primerni za forum. Sveža članica Slovilita **Mojca Luštrek** ga je pismo prebrala zgrožena, potrlo jo je in ne razume ga: "Ali je mogoče, da je današnja otročad 'svetlobna leta' drugačna od nas? Da je drugačna, je jasno, da je zelo drugačna, tudi, ampak TAKO?" Izmenjala sva si izkušnje, kako so knjigo dojeli najini otroci in kako midva. Sam sem priznal, da me delo v pubertetnih letih ni preveč ogrelo, ker so mi napovedovali zabavno berilo, pa komike v njem nisem našel, ona pa je knjigo ohranila v spominu kot delo, polno toplega in tihega humorja (najavam po 210

spominu, ker sem pismo pustil v drugem stroju). Na to lahko navežem mnenje **Bože Krakar-Vogel**, da gotovo ni mogoče pričakovati, kako bo izbrano berilo vsem bralcem všeč. Branki Ramšak sem odgovoril, da je bil izbor berila za Cankarjevo priznanje "plod več predlogov in ustrezno dolge razprave med slavisti. Prav iz zavesti, da bi sama litrarna klasika lahko učence odvrnila od branja, je bila za primerjavo dodana knjiga Dese Muck, ki pa je zelo priljubljena: naj učenci razložijo razlike med njima, kaj je tisto, kar ob podobni temi dela Milčinskega nesimpatičnega." Čeprav sem glede literarnih izborov za šolske in obšolske priložnosti sam trivialno razpoložen in ne stavim vse na kanon, moram vendarle "do neke mere pritrditi kolegom, ki zahteven izbor berila utemeljujejo s tem, naj gredo na tekmovanje pač učenci, ki imajo do literature in jezika poglobljen odnos". Povabil sem jo, naj pride na kongres slavistov v Lendavo 6.–8. oktobra, kjer bo okrogla miza prav o izboru šolskega berila (http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/lendava_program.html; <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/lendavskizbornik20sept.pdf> – celotni zbornik z referati). Toliko v diskusijsko spodbujajo. — *miran*

O tem, kaj učenci osnovnih in srednjih šol radi berejo in kaj ne, je pri meni vrsta diplomskih nalog in tudi kakšna magistrska. Na pamet vseh teh seznamov ne znam, nekaj stalnic pa lahko naštejemo iz glave:

Osnovnošolci proti koncu šolanja (radi) berejo prozo z aktualno tematiko, s problemi odraščanja, družine, okolja, s katerimi se lahko identificirajo. To ustreza njihovem bralnemu razvoju in je legitimno. Med avtorji npr. Desa Muck, tudi Janja Vidmar, V. Mal, pa seveda serija H. Potter. Vse to upošteva tudi učni načrt za osnovno šolo, ki je upošteval tudi knjižnične sezname priljubljenih knjig.

Učenci ne marajo predvsem klasike, besedil iz drugih časov in o drugačnih socialnih razmerah, v težavnem oz. starejšem jeziku – tako se je v nemilosti na tem forumu znašla že Bevkova *Pestrna*, zdaj pa *Ptički brez gnezda*. Sama (kot sklepam po ocenah v medijih, tudi precej osamljena) menim, da to nemarjanje na prvo žogo ni zelo prepričljiv razlog, da se nekaterim branjem v šoli kar odpovemo, saj literarna klasika po spoznavni, moralni in estetski plati seznanja mladino z drugačnostjo časov, prostorov in vrednot (kar kot cilj deklarirajo vsi šolski sistemi). Da o tem, da pomaga brati sodobne tekste, ne govorimo. Kolikor vem, se tudi matematiki kljub računalnikom niso odpovedali temu, da se otroci naučijo nepriljubljene poštevanke. Bistvo vzgoje in izobraževanja je prav srečevanje s sprva neznanim in nerazumljivim, v šoli pa čas, prostor in strokovnjak, ki naj bi približevanje tega in takega vzel za pedagoški izziv. Eden od izzivov literature v šoli je v tej luči tudi nepriljubljena literarna klasika, ki pa je prišla med klasiko prav zaradi tega, ker je imela kaj povedati vsaki novi generaciji bralcev. Če odpremo primerna vrata v identifikacijo, tudi zdajšnji. To sem pri hospitacijah pogosto videla na lastne oči. Na Prežihovem Vorancu npr. presenetljive in občudovanja vredne odzive na *Malega princa*, za katerega sem prej tudi pogosto

slišala, da ga otroci ne marajo (več). Zato sem prepričana, da zmorejo tudi *Ptički brez gnezda* z večno aktualno tematiko mladinskega prestopništva, zapuščenosti idr. nagovoriti sodobne mlade bralce. Gotovo pa ne vseh. Tega ne zmore nobena knjiga.

Drug problem je, da tekmovanja izgubljajo svoj prvotni pomen in namen. Zdaj sploh postajajo instrument selekcije, ne pa tekmovanje med najboljšimi, tj. tudi najbolj motiviranimi in občutljivimi za soočenje z neznankami v določeni predmetnosti. Rešitev še vedno obstaja, nakazala jo je kolegica **Ramšak**: tisti, ki jih določena snov ne zanima dovolj, pač ne bodo tekmovali. V normalnih razmerah, ko bi npr. zadostovalo že tekmovanje na enem področju tudi za selekcijo, bi bilo to popolnoma samoumevno. Menim, da tema tekmovanj zasluži kakšno posebno okroglo mizo ali strokovni posvet. — **Boža Krakar Vogel** (boza.krakar@guest.arnes.si), 19. sept. 2005

Miran, obsojam izbor *Ptičkov brez gnezda*. Komisiji očitno ni bilo jasno, da "problematični" mulci, ki ne vejo ne za računalnik, MP3, ne iščejo zakladov in med poletnimi počitnicami ne razkrijejo, da je navidez dobrodušni sosed pravzaprav vodja tihotapske tolpe, nimajo kaj vznemirjati sodobnega doživljanja sveta naše mladine. Le kako ste lahko pričakovali, da bo današnja mladina, ki do svojega tridesetega leta (in se kaksno cez) živi doma, razumela, da majhni otroci bežijo od doma? Zato za prihodnje leto predlagam, da se komisija razpusti in prepusti izbor knjig za bralno značko, Cankarjevo priznanje in maturo najboljšemu sosedu (kot sem prebral, bo njegova skrb za knjigo v letu 2005 prav ganljiva). Mislim, da sosed precej bolj razume zahteve in pričakovanja današnje mladine in da se bo "bralnost" dvigovala skupaj z njegovimi delnicami. Za XXL-branje — **KLemen Lah** (klemnov@email.si), 20. sept. 2005

Spoštovani, pridružujem se mnenju, ki ga je zapisala kolegica **Boža Krakar** glede izbora snovi za bračno značko. Mislim, da je od učiteljevega pojasnila odvisno, kako bodo otroci brali klasike oziroma literaturo iz prejšnjih obdobij. Če jih bomo naučili brati slovenske klasike, to ni enostavno, bodo morda sčasom razumeli, da se svet ni rodil z njimi in da imajo kot Slovenci preteklost, na katero so lahko ponosni, in da so v tej preteklosti ustvarjali tudi z besedo, da so opisali življenje, kakor ga za sedanost opisuje literatura, ki jo berejo radi, ker jim je sedanja izkušnja blizu. Odpor, predvsem pa pristajanje na ta odpor, pomeni že tudi določen odnos do preteklosti, škodljivo je, ker se s tem ustvarja tudi prva oblika identitete, in verjemite, ta ostane za pozneje in je skorajda ni več mogoče nadomestiti. Pri okrogli mizi bi bilo mogoče o tem povedati kaj več. Vsaka vrsta književnosti, iz današnjega sveta in iz sveta preteklosti prinašata v zavest svoj del izkušnje in obe skupaj lahko oblikujeta spoznavni/besedilni/čustveni svet mladega bralca. — **Breda Pogorelec** (breda.pogorelec@guest.arnes.si), 20. september 2005

Spoštovani, čudi me, da kdo postavlja pod vprašaj izbor *Ptičkov brez gnezda* in dviga ob tem toliko – po mojem mnenju – povsem nepotrebne prahu. Moderna 212

in globalizirana slovenska mladina naj ne bi razumela sporočilnosti še tako "nevznemirljivega" branja, kakršnega smo bili deležni tudi mi pred komaj kakšnim desetletjem. Iz lastne izkušnje lahko povem, da smo imeli Slovenci v Italiji na voljo po vsebini in obliki zelo prikupno italijansko mladinsko literaturo, vendar je bilo prebiranje klasičnih slovenskih avtorjev, četudi niso bili jezikovno neposredni ali vsebinsko sodobni našemu tedanjemu čutenju, samo po sebi umevno. Bi si Italijani upali zapisati, da je Salgari zastarel, da so pustolovščine njegovih junakov nezanimive? Bi se Američan odpoval Alcottovi? Danec Andersenu? In povprečni Rus, sicer že odrasel, Tolstoju???? Mar predstavlja tistih nekaj pa čeprav še tako mučnih strani *Ptičkov brez gnezda* za našo mladino tako življenjsko travmo? Prsrčno Vas pozdravlja travmatizirana in staromodna — **Tatjana Rojc** (tatluc@alice.it), 21. sept. 2005

Živjo, Miran! Berem tale sporočila slovlitovcev v zvezi s Cankarjevim priznanjem in se odločam, ali naj se vendarle oglasim ... Torej – tudi jaz sem mama devetošolke, ki so ji tik pred ciljem spremenili pogoje tekmovanja. A to pravzaprav niti nima kake posebne zveze z odločitvijo, ali na Cankarjevem tekmovanju sodelovati ali ne – saj se je deklica konec koncev odločila tudi za Veselo šolo (in še kaj), čeprav ji morebitno tu pridobljeno priznanje pri vpisu v izbrano šolo (torej pri zbiranju točk) ne bo koristilo. Gre preprosto za to, da jo precej stvari zanima in da med "zanimanja" sodijo tudi dobre knjige. O tem, kaj je dobra knjiga, ima seveda lahko vsak svoje mnenje – ko ona izbira, izbira tako med tujimi kot domačimi (predvsem mladinskimi) pisatelji, važno je, da je zgodba napeta, da "se dogaja", da ji je tema blizu, predvsem pa – da ima o prebranem možnost s kom debatirati. In to zadnje se mi zdi pravzaprav najbolj pomembno! O nekaterih knjigah se pogovarja s sošolci, o drugih s knjižničarkami, o nekaterih pač z nikomer, ker enostavno ni kaj reči, o nekaterih pa se pogovarja celo s svojo mamo, čeprav je ta odraščala "svetlobna leta daleč" – ker so nekatere teme pač vedno aktualne in ker nekateri problemi odraščajočih "mulcev" na žalost pač ne zastarajo, samo pojavljajo se v vedno novih oblikah in "mulci" se nanje odzivajo vedno znova drugače, pa vendar enako ... Zato sem bila letošnjega izbora knjige za Cankarjevo tekmovanje vesela! Ker gre za slovensko klasiko, s katero se otroci žal vedno bolj poredko srečujejo, ker je tema te knjige vedno znova aktualna in ker bo večino osnovnošolskih tekmovalcev zagotovo veliko bolj pritegnila kot lanska. In zame je pravzaprav to bolj pomembno kot dodatne točke, ki bi jih na tekmovanju lahko zbrala. Upam samo, da bodo sestavljalci preizkusov znanja manj faktografski, predvsem pa bolj prožni kot lani (ko so npr. trinajstletnemu tekmovalcu prečrtali odgovor "opis", ker je bil predviden pravilni odgovor "opisovanje" – ja, saj vem, da se je spraševalo po postopku (če se prav spomnim), pa vendar – odgovarjali so trinajstletniki, ki so opis sposobni razlikovati od orisa, pripovedi, navodila ...). Če kaj, potem mlade tekmovalce predvsem ta način preverjanja njihovega branja odvrča od tekmovanja.

In še tole – hčerki sem pokazala tudi tole polemiko na Slovlitu in prav navzkrižnost mnenj odraslih o tem, kaj naj bi mladi radi brali in kaj ne, jo je vzpodbudila, da je takoj preverila, kako je s Ptički ... – in že takoj na prvi strani ugotovila, da pozna kašnega sodobnega Kocmurja in da stvar utegne biti zelo zanimiva ... Pozdrav k "sosedu" in na Slovlit — *Jožica [Škofic]* (jozica.skofic@guest.arnes.si), 21. sept. 2005

Pozdravljeni, redno berem debate v SlovLitu, že zaradi tega, ker sem pač slovenist in me zanima to področje. Ta sestavek pa je udaril na moje strune, tako da bom tudi jaz dodala kakšno drobtinico iz mojih šolskih dni, ki še niso tako davno v preteklosti ... Res je, da se zanimanje za tovrstno literaturo "slovenskih klasikov" mladi ne zanimajo več. Ne bom rekla da vsi, vendar večina te literature ne bere. Razlogov za to je več.

Kot je opozoril na to eden od kolegov, ta vrsta literature postaja ekskluzivno področje "zlatih otrok", nikakor pa ne zajame večje populacije. Današnja mladina – oziroma današnji mladi živimo v sedajnosti in za prihodnost. Medije obvladujejo predvsem računalniki, internet, mobilna telefonija in televizija. Kaj nam bo torej koristilo branje takih starih, dolgočasnih knjig, ki so povrh še tako polževo počasi napisane? Se opravičujem, če sem kako verno dušo slovenske besede prizadela, ampak take knjige so "out". Mladi hočejo predvsem hitre zgodbe, akcijo, in dramo, da jih drži v napetosti do konca, in jih ne spusti iz rok ... uh, strani. In tega večina starejših avtorjev slovenske klasike nima. Seveda se najdejo izjeme, vendar ostali večinoma pišejo o svojih mladostnih spominih, dogodkih, ki so se zgodili, ko so bili še mladi ... in ti dogodki danes niso več aktualni. Lahko bi rekli, da so že "voda pod mostom". Poleg tega, danes si mladi ne znajo več predstavljati, kako je tako življenje sploh potekalo. Spomnim se anekdote, ko so v Ameriki naročili otrokom, mislim da že v osnovni šoli, naj narišejo kravo in jo pobarvajo. Kravo so narisali, to že – ampak barva njene dlake je bila lila, tako kot v reklamnih spotih za čokolado Milka. In kaj naj bi to povedalo o našem razumevanju sveta? Da gremo tako hitro naprej, da ne opazimo najbolj osnovnih stvari. Naša kultura se mutira v "kiborg kulturo", ki je zvezana skupaj z računalniki ter je tam edina barva krav lila ...

In v šoli? Tam se učitelji trudijo predstaviti mladim kulturo, kot je bila v starih časih, ne osredotočajo pa se na njene današnje vidike. Kako to izgleda? Za primer bom podala tipično sceno iz srednje šole – zaradi tega, ker tam pač spoznamo največ o literaturi našega naroda, vsaj po mojem mnenju.

Profesor pride v razred, pove obdobje, ki ga bomo predelali, in začne naštevati stare, zaprašene fakte zgodovinskih dejstev – letnic, krajev, vzrokov in posledic. Kratek oris zgodovinskega obdobja, mrzel in sterilen kot v kirurški dvorani. Če imamo srečo, nas profesor/profesorica opozori na različne kulturne dogodke danes, ki so povezani s tem in tem pesnikom ali pisateljem. Nato glasno branje odlomka, mogoče – ampak res samo mogoče! – debata o izbranem odlomku, kaj je avtor

povedal, ali mislil povedati s tem in tem ... pa še to, da je ta in ta knjiga na seznamu za domače branje in jo je treba nujno prebrati ... Uh. Ne, hvala lepa. Gremo na računalnik, poiščimo obnovo literarnega dela, se ga napiflajmo in upajmo, da esej ne bo imel preveč filozofskih vprašanj, ali da profesor ne bo odkril prevelikih lukenj v našem znanju, takih, ki bi se lahko kosale s tistimi v švicarskem siru. Obstajajo pa tudi zlate izjeme, ki zvesto poslušajo predavatelje in se trudijo razumeti to že "prazgodovinsko" obdobje naše literature.

Današnja kultura je mestna kultura – mesto je center novih literarnih tokov in smeri, novih idej in ideologij, ki se v milisekundah prenašajo s celine na celino. Mladina odrašča v spoznavanju mestne kulture – posredno ali neposredno, in ima potem težave z razumevanjem starejše kulture, kot so jo poznali naši pradedki in prababice. Nekateri imajo še to srečo, da so odraščali na podeželju, in so s tem posredno izkusili utrip kmečkega življenja kot je bilo nekoč – vstajanje zgodaj zjutraj, oranje, košnja in sušenje trave, obiranje in ličkanje koruze, trgatve, pospravljanje poljskih pridelkov ... a vse to se konča zvečer, ko mladostnik namesto skupaj s starši sede za računalnik in "surfa" po internetu v neki popolnoma novi realnosti.

Sama menim, da bi bila rešitev v mešanici starega in novega – povezati današnjo kiberkulturo preko aktualnih tem in dogodkov s preteklostjo. Ne mislim suhoparnih primerjav v slogu "danes imamo elektriko, prej pa ne", temveč da govorimo o problemih človeka v tistem času v primerjavi z današnjim. Saj tudi trdimo, da ima humanistika smisel, ne? Torej to tudi dokažimo! — **Irena Blazinšek** (irena.blazinsek@hotmail.com), 22. sept. 2005

(Nadaljevanje sledi. — *miran*)

Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2
1000 Ljubljana
<http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/sds.html>

Prijavnica

za članstvo v Slavističnem društvu Slovenije. Podpisana prijavnica pomeni, da član sprejema Pravila Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, objavljena na spletnih straneh društva <http://www.ff.uni-lj.si/slovjezsds/pravilasds.html>. Med članske ugodnosti sodijo poleg *Kronike* še znižana naročnina na *Jezik in slovstvo* (3900 sit namesto 4900 sit) in na *Slavistično revijo* (3650 sit namesto 4800 sit) ter **zelo znižani stroški registracije na kongresu SDS (23.800 namesto 29.000 sit!)**.

Ime in priimek:

Natančen zasebni naslov:

Elektronski naslov:

Izobrazba in delovno mesto:

Ustanova/zaposlen na:

Datum:

Podpis:

Članarino za leto 2005 (3800 sit) nakažite s plačilnim nalogom na račun Zveze društev Slavistično društvo Slovenije št. 02083-0018125980. Ker je članarina poglavni vir za izhajanje *Kronike*, lepo prosimo, da jo čim prej poravnate; neplačnikom je od oktobra dalje ne bomo mogli več pošiljati. Dodatna pojasnila daje računovodkinja Marija Kraner (mateja.kraner1@guest.arnes.si), Tiha ulica 11, 2000 Maribor, tel. 02 4711 172). Prijavnico pošljite na naslov Miran Hladnik, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana ali na miran.hladnik@guest.arnes.si. — Vabimo vse, ki bi želeli sproti prejemati obvestila o različnih prireditvah, predavanjih in tiskovnih konferencah oziroma diskutirati na literarne, jezikovne, humanistične, izobraževalne teme, da sporočite svoje e-naslove oz. se prijavite na spletno stran <http://mailman.ijs.si/listinfo/slovlit>. Arhiv slovlitovskih objav od leta 2000 dalje je na naslovu <http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/>.